Цана асобнага нумару 20 гр.

Przesyłka opłacona ryczałtem.

№ 1 (148) Вільня, Нядзеля 1 Студзеня 1928 г. Год IV

СЯЛЯНСКАЯ НІВА

Няхай жыве Беларускі Народ!

Зямля сялянству бяз выкупу!

АДРЭС РЭДАКЦЫІ І АДМІНІСТРАЦЫІ:
Вільня, Вострабрамская вул. № 8, кв. 1.
(Wilno, ulica Ostrobramska Nr. 8, m. 1).
Рэдакцыя адчынена штодня ад 9 да 3 гадз. апрача сьвята.
Рэдактар прыймае ад 12-ай да 2-ой гадзіны.

Орган Беларускага Сялянскага Саюзу.
Беларуская палітычная, грамадзкая, літэратурная і гаспадарчая газэта.
— ВЫХОДЗЕ Ў СЕРАДУ І СУБОТУ. —

ПАДПІСКА:
На адзін месяц — 1 злоты, на тры месяцы — 2 зл., на шэсьць месяцау — 4 зл., на год — 8 зл.
Для заграніцы удвая даражэй.
Аплата надрукаванага залежыць ад Рэдакцыі.

З НОВЫМ ГОДАМ, З НОВЫМ ШЧАСЬЦЕМ!

Водгукі пачуцьця.

З Новым Годам!

Сёньня, калі наша плянэта Зямля закончыла свой зварот каля Сонца, што называецца годам і распачынае новы ход, а гэтым і год, мы вітаем Беларускае Грамадзянства і жадаем з Новым Годам новага шчасьця і лепшае долі!

Вітаючы Вас з Новым Годам, нас ахапляе пачуцьцё, якое нельга, бо няма спосабу, ані выказаць ані выявіць: пачуцьцё болю і надзеі. Ахапляе нас боль таму, што Беларускі Народ у балючым палажэньні і зьяўляецца надзея дзеля таго, што веручы ў жывыя і творчыя сілы Беларускага Народу мы верым, што барацьбою і змаганьнем за лепшае — Беларускі працоўны Народ зломіць бяду, пераможа гора і ліха і направіць сваё жыцьцё гэтак, якім яно павінна, якім яно мусіць быць.

Мімавольна, у сілу гэтага пачуцьця, пераносіцца думка ў сялянскую хату. У той куток—дзе брат гаруе! І запраўды гаруе, бо можа ня мае нават кавалка чорнага хлеба! Дзе і ў чым прычына гэтага?

Кожны з нас меў і мае магчымасьць зазнаёміцца з адным вельмі характэрным і журботным зьявішчам. Гледзячы на шырокі Божы сьвет і на разлеглыя прасторы Зямелькі-Маці мы бачым: вузенькія, як крок ступіць, палосачкі і вялікія, як акінуць вокам, абшары. Што гэта? Гэта — пагвалчэньне законаў прыроды, гэта—сацыяльная несправядлівасьць у чалавечым сужыцьці, гэта—адзнака панаваньня чалавека над чалавекам. І вось, вітаючы з Новым Годам, мы жадаем усю тую несправядлівасьць адхіліць, каб на яе месца запанавала сьвятая праўда і каб замест пагвалчэньня законаў прыроды—запанавала іх права.

Ставячы гэтыя лёзунгі, дэвізам нашага змаганьня—мы заклікаем пад сьцяг барацьбы ўвесь Беларускі Народ, бо толькі тагды, калі будзе ў нас арганізацыя, якая безумоўна зьяўляецца—сілай, дык будзе і перамога!

Ад беларускай паасобнай хаты мы пераходзім агулам да беларускай вёскі.

Будынкі на „курыных ножках“, каля якіх вецер у зімовую і васеньнюю пору пяе жалобнымі гукамі панурую песьню, кладуць на сэрца сум і тугу. Але-ж, акрамя гэтага даюць зразумець і нешта іншае. Даюць зразумець, што над беларускаю вёскаю, як чорная мара, пануе галіта і бядота. А чаму? Ды таму, што на прасторах Беларусі бачым: вузенькія, як крок ступіць, палосачкі і вялікія, як акінуць вокам, абшары!

На прасторах Беларусі мы можам заўважыць і яшчэ нешта: часта і густа пападаюць нашаму воку—ня вёскі і не абшарніцкія двары, а паасобныя—асады. Што гэта? Гэта вынікі паваеннага часу. Але-ж гэтыя вынікі малююць чорныя пэрспэктывы, яны гавораць, што вялікія, як акінуць вокам, абшары, драбнейшымі кавалкамі часткамі ўжо папалі пераважна ў неналежныя рукі. А гэта таксама несправядлівасьць і крыўда, ці-ж ня можа ня трывожыць нашага пачуцьця?!

Калі зашла гутарка аб крыўдзе, дык нельга абмінуць і яшчэ аднэй— нацыянальнага бясправўя. Беларускай школы, ня гледзячы на тое, што мы яе жадаем і дамагаемся, аб гэтым сьведчаць паданыя, болей як на 1000 школаў, дэкляраціі, мы ня маем. Нашае вучыцельства і працоўная інтэлігенцыя, якая тым ці іншым спосабам здабыла сабе веду, ня мае месца прылажыць гэтую веду да працы; наша інтэлігенцыя разам з агулам народу перажывае нядолю і бядоту. Вучыцельствуюць і ўрадуюць налётныя элементы, якія нічога супольнага з нашым народам ня маюць.

Распачынаючы Новы Год і вітаючы Беларускі Народ з Новы Годам, мы падзяліліся з масамі нашымі водгукамі пачуцьця дзеля таго, каб кожны Беларус уясьніў сабе прычыны сваей гаротнасьці, гэтым самым зрабіў адпаведныя вывады.

Гэтыя водгукі пачуцьця зьяўляюцца напамінаньнем і то балючым напамінаньнем.

Але-ж гэтае напамінаньне павінна што-раз больш кіраваць нас на сапраўдны шлях, ідучы якім мы зможам вызваліцца з галіты і нядолі.

Дык з Новым Годам!...
З Новым Шчасьцем!...

Скарга.

* * *

Як кіну вокам — у высь да неба
І як зірну я да ясных зораў,
Дык гінуць сумы і жах... Як трэба
Надзея ўсходзіць бяз жорсткіх змораў.
Тагды я думку ў бязкрайнасьць сьвету
Пускаю сьмела... хай усюды ходзіць,
Хай ўсьцяж шукае запраўды мэту,
Якая ў сьвеце ўвесь лад наводзіць.
За ею йду я на поле тое, —
Куды, як сьцежка—мой шлях змаганьня
Ідзе, каб сковы бяды людзкое
Парваць і збурыць умах да—званьня.
Каб быць тым мог я
чым ёсьць — свабодны,
Я ўжо магутны! — У аковах сьцюжы
Я веру моцна... **ў краіне роднай**
З людзкіх лятункаў паўстануць ружы
Я веру ў гэта, бо гэтак у небе
Казалі зоры, як кінуў вокам,
І гэтак будзе, бо гэтак трэба...
Ня вечна будзем пад шэрым змрокам!

Скарга.

Аб прадвыбарным часе і выбарным законе.

Наканец настала хвіліна сьмерці Сойму і Сэнату, хвіліна прадвыбарнай гарачкі, барацьбы за пасольскія і сэнатарскія мандаты, хвіліна дэмагагічных абяцанак з боку розных агітатараў даючых салодкімі славамі і зямлю, і волю, і ўсе грамадзкія, нацыянальныя, сацыяльныя і палітычныя правы народу. Пэўна ня хопіць у выбаршчыкаў сілы і энэргіі, каб здалець выслухаць усе прамовы ўсялякага гатунку прамоўцаў! Кожны з агітатараў будзе старацца пераканаць людзей па свойму і прыгарнуць на свой бок.

Ясна, што выбаршчыкі, гэта маса, якую часамі якому-колечы дэмагогу ўдаецца ўзбаламуціць каб лягчэй хапіць на вудачку закінутую ў мутную ваду. У нас на Беларусі ізноў паявяцца хлебадаўцы „вызваленцы“ пэпээсоўцы, людзі з партыі працы і таму падобныя розных калёраў „карміцелі“.

Няможна ня ўспомніць і таго, што нават акрамя агітатараў знайдуцца людзі, няшкадуючыя прылажыць сваіх рук, каб пайсьці на нясправедлівасьць пры выкананьні імі абавязкаў, звязаных з выбарнай кампаніяй. Не адзін голас нясьвядомага выбаршчыка прападзе за нішто, бо гэты выбаршчык нават, незалежна ад сваей волі, ня будзе мець магчымасьці аддаць яго. Іншы выбаршчык таксама-ж праз сваю нясьведамасьць аддасьць голас не за той сьпісак або партыю, каторая мае па мэце шчыра бараніць яго правы. Не адзін выбаршчык аддаць можа абмылкова свой голас за тую партыю ці за тую асобу, якая імкнецца з растаўленымі вострымі кагцямі, да пагвалчэньня правоў чалавека, да ўтрыманьня ў руках абшарнікаў зямлі, належачай працоўнаму народу. Не адзін выбаршчык без усякага на гэта права, ня будзе допушчаны да аддачы свайго голасу, а будуць і такія выпадкі, што нямаючы права голасу, будзе галасаваць. Усё магчыма, усё можа быць і наперад трэба прадбачыць. Мы зьяўляемся сьведкамі выбараў у 1922 г. Падобных выпадкаў было можа тысячы.

Як ня прыкра, аднак мушу сказаць, што пасярод сялян Беларусаў ёсьць многа нясьведамых. Я лічу, што вышэй указаныя выпадкі будуць дзеяцца пераважна пасярод Беларускага сялянства. Гэта дзеля таго, што Беларусаў будуць і страшыць і грэзіць ім ня выключаючы рэпрэсіяў, памінаючы тыя правы, якія ім належаць паводле Канстытуцыі і выбарнага права. Цяперашнія выбары маюць вялізарнае значэньне асабліва для Беларускіх працоўных гушчаў. У прошлым Сойме Беларускае сялянства саўсім мала мела сваіх прадстаўнікоў, каторыя, з прычыны малога ліку іх, ня мелі магчымасьці бараніць інтарэсы Беларускага сялянскага Народу.

Пры цяперашніх выбарах трэба натужыць усе сілы, каб ні адзін голас селяніна Беларуса ня зьгінуў, каб быў аддадзены за той сьпісак, у склад каторага будуць уваходзіць Беларускія партыі з праўдзівай Беларускай ідэалёгіяй. Чым болей, мы сяляне-Беларусы, будзем мець у Сойме і Сэнаце сваіх прадстаўнікоў, шчырых і праўдзівых барацьбітоў за правы сялянскага Народу, тым лягчэй нам будзе здабываць кусок хоць чорнага хлеба. Толькі тагды можна чакаць палепшаньня, калі верныя Сыны Бацькаўшчыны Беларусі ў большым ліку будуць мець магчымасьць весьці барацьбу за нацыянальныя, сацыяльныя, палітычныя і грамадзкія правы паднявольнага Беларускага Народу. Беларусы, як я вышэй сказаў, хоць яшчэ ня саўсім сьвядомыя, аднак мне хочыцца верыць, што пры цяперашніх выбарах усе, як адзін, уступяць у барацьбу са сваей горкай доляй.

Пішучы гэтую стацьцю маю на мэце, у сілу неабходнасьці і ў меру магчымасьці, пазнаёміць Беларускае сялянства з галоўнымі правіламі істнуючага ў Польшчы выбарнага закону, дзеля таго, каб кожны ведаў аб гэтым праве ў прадвыбарным часе.

Галоўныя правілы выбарнага закону ёсьць такія:

Для выбіраньня паслоў у Сойм мае права кожны грамадзянін або грамадзянка, каторыя ў дзень агалашэньня выбараў у „Dzienniku Ustaw“ маюць поўных 21 год. Кожны выбаршчык мае права галасаваць толькі ў тым вокругу (obwodzie), у каторым пражывае хоць адзін дзень да дня абвешчаньня выбараў.

Есьць такія грамадзяне, каторыя паводле уставы аб выбарным законе, пазбаўленыя права прыняцьця ўчасьця ў галасаваньні. Гэта тыя, якія былі караны вастрогам па судовым прыгаворам з пазбаўленьнем або абмяжаваньнем грамадзянскіх правоў. Разумеецца, што гэта не адносіцца да тых, якія адбывалі які-колечы арышт.

Па абвешчаньні выбараў, валасныя ўлады, пры помачы вясковых старастаў (солтысаў), або іх заступнікаў, будуць рабіць сьпіскі выбаршчыкаў. І вось, такі солтыс (калі яшчэ паляк) ведаючы, што які-колечы Янка або Юрка быў караны (якіх у нас ёсьць шмат), за нявыбяленьне коміну, дык можа няўпісаць такога грамадзяніна ў сьпісак, а значыцца такому, хто ня будзе ўпісаны ў сьпісак выбаршчыкаў, дык хаця і не пазбаўлены права голасу судом, абвадовая камісія не пазволіць аддаць свой голас у выбарную скрынку (урну). Такім чынам такога выбаршчыка голас загіне. Пры сьпісываньні выбаршчыкаў трэба дбаць, каб уся сям'я, пачынаючы ад 21 году, была запісана ў сьпісак. Кожны выбаршчык маючы які-нібудзь сумліў, каб пераканацца ці запісаны ён ці не, павінен зьвярнуцца ў абвадовую камісію і спраўдзіць. Гэта можна будзе зрабіць у працягу 2-х тыдняў, ад 2 да 15 студзеня гэтага 1928 г.

Сьпісак павінен ляжаць на стале ў памешканьні камісіі, які кожны выбаршчык мае права праглядаць.

Калі выбаршчык ня знойдзе ў сьпіску сябе, ці каго-колячы са сваей сям'і або знаёмых, дык мае права трэбаваць каб няўпісаныя асобы былі ўнесяныя ў сьпісак. Можа абвадовая камісія ня захоча гэтага зрабіць, дык тады трэба зараз-жа падаць жалабу ў Акружную Выбарную Камісію.

Падаваць заявы аб упісаньні ў сьпісак выбаршчыкаў можна ад 2 да 16 студзеня.

У часе галасаваньня выбаршчык павінен трымацца паважна: не нарушаць спакою, не агітаваць у памешканьні дзе ўрадуе камісія. Нарушаючых спакой, камісія мае права выдаліць. У часе галасаваньня не дазволена ані ў памешканьні камісіі, ані на вуліцы перад дзьвярыма памешканьня камісіі бліжэй як 100 мэтраў (50 сажан.), гаварыць прамову да людзей, раздаваць картачкі да галасаваньня ці ў які іншы спосаб агітаваць. Закон аб выбарах у кожнай камісіі павінен ляжаць на стале і хто хоча, мае права пераглядаць яго. Хто атрымае нумар ад прадстаўніка сваей партыі гатовы друкаваны, дык павінен трымаць яго заўсёды чыстым, не брудзіць ды нічога на ім ня пісаць. Інакш камісія пасьля галасаваньня прызнае яго за няважны. Хто ня будзе мець картачкі да галаваньня з гатовым друкаваным на ёй нумарам, той можа напісаць сабе на-

Зьезд выбаршчыкаў,

які быў скліканы Беларускім Цэнтральным Аб'яднаным Выбарным Камітэтам.

28 сьнежня, толькі што мінулага году адбыўся ў Вільні Зьезд выбаршчыкаў скліканы Беларускім Цэнтральным Аб'яднаным Выбарным Камітэтам. Зьезд распачаўся роўна ў 11 гадз. Прысутных на Зьезьдзе было — дэлегатаў з правінцыі — 110, мясцовых — 28 і 9 сяброў самога Камітэту. Агульнаю лічбаю—з правам рашаючага голасу — было — 147 сяброў Зьезду. Акрамя таго было прысутнымі як гасьцей—47 асоб, з якіх — Літвіноў — 3, Жыдоў — 2 і 42 Беларусы. Былі прысутнымі: прадстаўнік ад паліцыі і ад камісара ўраду.

Зьезд выбаршчыкаў адчыніў Старшыня Камітэту б. пас. Ярэміч, які ў кароткіх словах прывітаў прысутных і запрапанаваў выбраць прэзыдыум Зьезду, у гэтакім складзе:

Старшыня — б. пас. Рагуля, віцэстаршынямі – гр. гр. Зянюк і Міцкевіч (родны брат беларускага народнага паэты — Якуба Коласа), і сэкрэтарамі — гр. гр. Сьвістун і Малец. Склад прэзыдыуму прынімаецца.

Заняўшы месца за прэзыдыяльным сталом, Старшыня б. пас. Рагуля, ад імя прэзыдыуму падзякаваў за выбраньне і перайшоў да парадку дня.

Распачаліся прывітаньні. Першым, ад імя жыдоўскага грамадзянства для прывітаньня беларускіх выбаршчыкаў узяў голас д-р Выгодзкі. У сваей прамове д-р Выгодзкі, паміж іншым, адзначыў вялікае значэньне і патрэбу супольнага выступленьня нацыянальных меншасьцяў пры выбарах, баронячыся гэтым ад тых крыўдаў, якія робіць нам (як Беларусам так і Жыдом) выбарны закон. Асаблівае значэньне д-р Выгодзкі прыдаў згодзе паміж Беларусамі і Жыдамі ў нашым краі, бо толькі гэтакім спосабам можна бараніць наш край. Пасьля д-ра Выгодзкага выступіў з прывітальнаю прамоваю прадстаўнік жыдоўскае дэмакрацыі, адвакат Чэрніхаў. У сваей прамове адв. Чэрніхаў, перадусім, адзначыў, што ў гістарычнай мінуўшчыне абставіны гэтак скла́ліся, што як Беларусы так і Жыды былі заўсёды ўціснымі дужымі гэтага сьвету. Асаблівую ўвагу адв. Чэрніхаў скіраваў натое, што ў сужыцьці паміж Беларусамі і Жыдамі ў мінулым, сьвет ня ведае праваў, якія называюцца „жыдоўскімі пагромамі". Жыдоўскіх пагромаў Беларусы ніколі не стварылі. Гэтая сьветлая мінуўшчына дазваляе думаць, што і ў будучыне будуць паміж гэтамі народамі такія-ж самыя добрыя адносіны, а такім спосабам можна надзеяцца, што запануе перамога над тымі крыўдамі, якія дазнавалі дагэтуль Беларусы і Жыды.

Прамоўцаў, паважаных жыдоўскіх дзеячаў д-ра Выгодзкага і адв. Чэрніхава прысутныя, як віталі, так і праводзілі з трыбуны громам воплескаў.

Пасьля гэтага, забраў голас для прывітаньня Зьезду прадстаўнік ад Літвіноў, вядомы літоўскі дзеяч, рэдактар газэты „Жыцьцё Люду" гр. Вялецкі, які ў сваёй прамове адзначыў, што ў папярэдніх выбарах, дзякуючы тагачасным палітычным абставінам, Літвіны не бралі ўдзелу, а дзеля гэтага ў польскім парляманце яны ня мелі сваіх прадстаўнікоў. Так што ў папярэднім Сойме інтарэсы і правы літоўскага народу ў Польшчы баранілі беларускія паслы, за што гр. Вялецкі ад імя літоўскага народу складае беларускім паслом шчырую падзяку. Пераходзячы да сучасных выбараў гр. Вялецкі сканстатаваў, што толькі блёкам нац. меншасьцяў можна рахаваць на перамогу Прысутныя падзякавалі за прамову, (гр. Вялецкі гаварыў пабеларуску) громам воплескаў.

На парадку дня працы Зьезду стаяў даклад аб працы Беларускага Посольскага Клюбу ў папярэднім Сойме і Сэнаце. Справаздачу аб гэтым зрабіў б. сэнатар Багдановіч.

Падрабязна і паасобна спыніўшыся на кожным пытаньні, п. Багдановіч абрысаваў працу б. Беларускага Пасольскага Клюбу, адзначаючы ўсе труднасьці і перашкоды ў працы. З гэтага дакладу прысутныя дазналі, што ня гледзячы на тое, што фармальна, у працягу нейкага часу, істнавалі два клюбы, іх праца фактычна праходзіла ў адным і тым самым кірунку, а гэта сьведчыць аб адналітасьці Беларускага Народу, які складаецца з сялянства, невялікаў лічбы, яшчэ мала ўсьвядамлёных нацыянальна, меставых работнікай і інтэлігенцыі, якая находзіцца, таксама, як увесь народ у цяжкім матэрыяльным палажэньні.

З таго дакладу мы дазналіся, што ўсе бяз ніякага вынятку, польскія партыі, якія часта розьніліся паглядамі ў польскіх справах, адносна Беларусаў, у мэтах так ці іначай абмежаваньня нашых правоў, заўсёды выступалі згодна. Так што беларускім паслом асталася толькі пратэставаць, каб такім спосабам заявіць усяму сьвету аб крыўдах чыняных пануючаю нацыяй Беларускаму народу.

Калі-ж у часе дакладу прамова даткнулася прысутнага на салі Зьезду пасла С. Барана, які прасядзеў некалькі гадоў у турме, як ахвяра Беларускага Народу ў яго змаганьні за свае правы, дык прысутныя на салі прывіталі б. пасла С. Барана гучнымі воплескамі і спагаднымі словамі. Гэта было запраўды цікавае і паважнае зьявішча, якое нельга апісаць словамі: прадстаўнікі Народу віталі свайго запрады нацыянальнага героя, змагара і мучаніка!

Падзякаваўшы гучнымі воплескамі б. сэнатару Багдановічу за даклад, была прынята рэзалюцыя, якую падаём ніжэй.

Наступны даклад аб выбарным Блёку Нацыянальных Меншасьцаў зрабіў б. пасол Ярэміч. Паважаны дакладчык падрабязна і дакладна растлумачыў выбарны закон, яго мэты, якія выяўляюцца ў тым, каб пазбавіць нацыянальныя меншасьці прадстаўніцтва. Але-ж бяда заўсёды змусіць найсьці выхад з цяжкага палажэньня. Вось гэтакім выхадам і ёсьць Выбарны Блёк Нацыянальных Меншасьцяў, які, ня гледзячы на алярмы і пагрозы польскае пресы ўсё-ж такі стварыўся. Пав. дакладчык у сваей прамове адзначыў так-жа адносіны польскіх урадаў да беларускага прадстаўніцтва, а гэтым самым і да ўсяго нашага народу. Каб схарактэрызаваць тыя адносіны, п. Ярэміч прывёў прыклад. Як ужо ведама наша парляманцкае прадстаўніцтва, у працягу нейкага часу падтрымоўвала ўрад ген. Сікорскага. Ген. Сікорскі як прэм'ер-галава тагачаснага польскага ўраду запэўніў беларускіх паслоў, што ўсё тое, што належыцца Беларусам, будзе дана. Беларускія паслы маючы на мэце адчыненьне беларускага банку, зьвярнуліся за дазволам да міністра фінансаў. Міністар фінансаў ня гледзячы на доказы, што гэтая справа прынцыпова вырашана прыхільна панам прэм'ерам, у выдачы патрэбнага дазволу, адмовіў, вымагаючы прыказу ад прэм'ера на паперы. І праўда прэм'ер ахвотна даў прыказ міністру фінансаў, але-ж міністар прыказу свайго кіраўніка не выканаў, паклаўшыся на некаторыя патрэбныя яму на гэта ўставы і законы. Дзеля гэтага, бачачы, што нічога ня будзе з такой згоды паміж урадам і беларускім прадстаўніцтвам, апошняе на чале з тагачасным старшынёй паслом Тарашкевічам перашло да ўраду ў апазыцыю, якая і трымалася ўвесь час істнаваньня Сойму.

Пасьля дакладу б. пасла Ярэміча распачалася дыскусія. Выступалі з прамовамі гр.гр. Аршун, Юхневіч, Матусэвіч, Карэцкі, Аніськовіч (усе з правінцыі). У сваіх прамовах прадстаўнікі віталі сялянскіх паслоў Ярэміча і Рагулю, (што выклікала на іх чэсьць гучныя воплескі ўсіх прысутных), віталі блёк нацыянальных меншасьцяў і выказвалі пажаданьне да аб'яднаньня з тым беларускім адламам, які групіруецца каля газ. „Права Працы". Адзін з прамоўцаў сказаў, што трэба, яшчэ раз у імя Зьезду запрапанаваць ім увайсьці ў агульны блёк і калі яны адмовяцца, дык тагды будзем трактаваць іх, як здраднікаў беларускай нацыянальнай ідэі.

Даклад аб выбарнай платформе рабілі б. пас. Рагуля і гр. Каруза. Плятформа зацьвердж. Зьездам будзе зьмешчана ў наст. нумары. Пры гэтым цікава адзначыць той падход да зямельнага пытаньня, які выразіўся ў дакладзе б. пасла Рагулі. Пав. дакладчык адзначыў, што змаганьне за зямлю, дзякуючы цяжкому нашаму палітычнаму палажэньню, павінна адбывацца ў двух кірунках. У кірунку нацыянальным і сацыяльным. Мы павінны змагацца за тое, каб зямля, перашла ад абшарнікаў да працоўнага сялянства бяз выкупу і выплаты і каб папала яна ў рукі беларускага сялянства, а не якіх небудзь асаднікаў ды калянiстых. Падзел зямлі можа вырашыць толькі само сялянства, цераз свае самаўрадавыя камісіі. Але-ж на гэта трэба, каб Беларускі Народ быў гаспадаром сваей старонкі. Гэта прывіталі прысутныя на Зьездзе, але-ж прадстаўнік ураду, як гэта, так і іншыя славечкі натаваў да кніжачкі для справы.

Адносіны да іншых беларускіх партыяў зрэфэраваў б. пасол Сабалеўскі. У сваім дакладзе пав. дакладчык адзначыў, што варожыя беларускаму нацыянальнаму руху дзейнікі будуць імкнуцца ўсімі спосабамі разьбіць выбарны фронт. Ужо ў мэтах гэтага паўстаюць розныя групкі, якія і робяць атаку на беларускі фронт, у мэтах яго разьбіваньня і паралiжаваньня. Перамога залежыць ад самога беларускага народу, ад яго сьведамасьці сваіх правоў і абавязкаў.

Па дакладах б. паслоў Ярэміча і Сабалеўскага прынята адносная рэзалюцыя, якую падаём ніжэй.

Адным з сяброў Зьезду была запрапанабана прыняць рэзалюцыю аб амнэстыі для палітычных вязьняў. Перад галасаваньнем рэзалюцыі прадстаўнік камісара ўраду пагразіў, што, калі ўспомненая рэзалюцыя будзе прынята, дык ён разьвяжа зьезд. Пасьля гэтага п. Ярэміч выступіў з прамоваю, у якой зазначыў, што першым абавязкам тых паслоў, якія пройдуць у Сойм, павінна быць—дамаганьне амнэстыі.

У часе дакладу б. пасла Сабалеўскага адзін з прысутных запытаўся яго, ад якое партыі п. Сабалеўскі выступае. Пры гэтым, калі п. Сабалеўскі сказаў, што яго партыі няма (як ведама п. Сабалеўскі належаў да Грамады, якая цяпер ужо зьліквідавана), дык той самы, хто задаваў пытаньне зрабіў закід п. Сабалеўскаму ў партыйнай здрадзе. Уся саля зацікавілася гэтым, думаючы Бог ведае аб чым. Але-ж выясьнілася, што грамадзянін, які зрабіў закід п. Сабалеўскаму ў здрадзе, лічыць гэтую здраду ў факце адыходу п. Сабалеўскага ад Грамады. Пасьля гэтага стала ясным, што той грамадзянін робячы закід, сам памыліўся, бо Грамада не істнуе, а знача няма каго здраджаць. Цяпер, былыя сябры Грамады як ведама зьяўляюцца пераважна безпартыйнымі, якія могуць кіравацца ў далейшым згодна сваіх асабістых перакананьняў.

Наступны дакладчык гр. А. Більдзюкевіч у сваей прамове зрабіў некаторыя самыя важнейшыя высьвятленьні, з боку практычнага кіраўніцтва, аб выбарным законе.

Пратаярэй Голад, як праваслаўны духоўнік - Беларус зазнаёміў прысутных, што ствараецца нейкае праваслаўнае аб'яднаньне, якое блізкае па назве да Беларускага Праваслаўнага Аб'яднаньня. Але-ж тое аб'яднаньне, якое твораць вышэйшыя прадстаўнікі афіцыяльнага праваслаўя, зьяўляецца варожым да беларусаў. У тое аб'яднаньне ўваходзяць вядомы ўгадовец, русіфікатар мітр. Дзяніс і пералёт — сюды - туды — арх. Піліп Марозаў.

На заканчэньне Зьезд зацьвердзіў Беларускі Цэнтральны Аб'яднаны Выбарны Камітэт у гэтакім складзе: б. паслы Рагуля, Ярэміч, Сабалеўскі, б. сэн. Багдановіч, прот. Голад, гр. гр. Каруза, Стэповіч, Пазняк, Куніцкі і д-р Туронак.

Пад зыкі Беларускага Нацыянальнага Гымну „Ад веку мы спалі..." Зьезд выбаршчыкаў зачыніўся а $7^{1}/_{2}$ гадз. вечарам.

Пад канчатак Зьезду зьявілася яшчэ некалькі прадстаўнікоў Зьезду, якія спазьніліся з прычыны чугункавага руху.

Мэтода.

трэбны нумар на кавалку чыстай паперы. Акрамя цыфры на картачцы нічога больш пісаць ня трэба.

Трэба памятаць, каб папера была абавязкава белая, чыстая і бяз розных іншых дапісак, літараў і таму падоб.

Картачку з напісанай цыфрай ложыць у той канвэрт, які атрымае выбаршчык ад камісіі. Калі-б хто хацеў укінуць у скрынку картку ўложанаю ў канвэрт бяз казённай пячаткі, дык камісія палічыць тую картку няважнаю. Аддаўшы канвэрт з карткаю старшыні камісіі, можна іьсці да хаты. Выбаршчык мае права свой нумар не паказываць нікому.

Выбары маюць вялікае значэньне, дык дзеля гэтага трэба іьсці і галасаваць, кожнаму, ды ўсякаму, ня зважаючы на няпрыемную пагоду ці малое недамаганьне або якую іншую перашкоду. У гэты дзень важацца лёсы нашай будучыны. Гэтым днём будзе нядзеля 4-га сакавіка. Выбары ў Сэнат адбываюцца ў наступную нядзелю пасьля галасаваньня ў Сойм і па такіх самых правілах, з тэй толькі розніцай, што выбаршчыкі ў Сэнат павінны мець роўных 30 гадоў і пражываць у дадзеным выбарчым вокругу ня менш як 1 год перад агалашэньнем выбараў. Выбраная ў Сойм асоба павінна мець ня менш 25 поўных гадоў, у Сэнат 40. Вот гэта галоўныя правілы, каторых трэба прытрымлівацца ў часе выбараў.

К. Юхневіч.
Віцэ-Старшыня Цэнтр. Каміт. Беларускага Сялянск. Саюзу.

Рэзалюцыі Зьезду выбаршчыкаў

(прынятыя 28 сьнежаня 1927 г.).

Рэзалюцыя I.

Зьезд скліканы Бел. Ц. Аб. Выб. Кам. прымае да ведама даклад аб працы першага Беларускага парлямантскага прадстаўніцтва — Белар. Пасольскага Клюбу і выражае падзяку ўсім Беларускім паслом, якія вялі змаганьне за правы і інтарэсы Беларускага Народу.

Рэзалюцыя II.

Дзеля таго, што як польскі выбарны закон, так і агульнае палажэньне нацыянальных меншасьцяў у Польскай Дзяржаве прымушае нас, Беларусаў шукаць на выбары супольнага фронту з іншымі нацыянальнымі меншасьцямі, зьезд Белар. Аб'ядн. Выбарн. Камітэту 28-га сьнежня 1927 г. пастанаўляе:

Заклікаць усё Беларускае грамадзянства і ўсе неўгадовыя партыі аб'яднацца каля Белар. Цэнтр. Аб'ядн. Выб. Кам. і іьсці на выбары ў Сойм і Сэнат адным супольным сьпіскам Блёку Нацыянальных Меншасьцяў.

Рэзалюцыя III.

Уважаючы, што настаў ужо час калі і Беларуская жанчына павінна прыняць чынны ўдзел у змаганьні за правы Беларускага Народу і бачучы, што сярод жанчын Беларусак, ужо паўстала думка аб такой працы, што даказвае хоць-бы зьезд жанчын Беларусак Валожынскага павету, зьезд Белар. Аб'ядн. Выб. Камітэту заклікае ўсіх жанчын Беларусак споўніць свой грамадзкі абавязак — падтрымаць працу Белар. Аб'ядн. Выбар. Камітэту і галасаваць за кандыдатаў выстаўленых гэтым Камітэтам. Са свайго-ж боку Камітэт пастараецца, каб у будучы польскі парлямант увайшлі так-жа прадстаўніцы ад Беларускіх жанчын.

Сяляне! Арганізуйцеся, у арганізацыі — сіла!

З жыцьця Польшчы.

Скасаваньне даразных судоў.

Кожны год, 1 ліпеня і 1 студзеня распачынаўся шасьцімесячны тэрмін істнаваньня даразных судоў у былым расейскім заборы. Распараджэньне гэтае зацьверджавалася Радаю Міністраў.

Як даведываемся з польскіх газэтаў, дык ужо ад 1 студзеня 1928 году, даразных судоў ня будзе. Усе даразныя справы, якія ня будуць разгледжаны да 1 студзеня 1928 г. — падлягаюць разгляду звычайных судоў.

Два злоты папяровыя ня будуць.

Міністар Скарбу выдаў распараджэньне аб тым, што папяровыя грошы вартасьці па 2 злоты з датаю 1925 году трацяць сваю моц з днём 31 сакавіка 1928 году. Гэтыя білеты будуць абменівацца ў Польскім банку да 31 сакавіка 1930 году.

Ахвіцэрызацыя... пасадаў.

У „Dz. U. R. P." надовячы паказалася распараджэньне Рады Міністраў аб абавязках і правох польскіх ахвіцэраў. Вынікам гэтага распараджэньня ўсе ўлады, дзяржаўныя і самаўрадовыя ўрады, дзяржаўныя і самаўрадавыя прадпрыёмствы і прадпрыёмцы, каторым урад дае дапамогу павінны прымаць на службу і пасады пры аднолькавых кваліфікацыях перадусім кандыдатаў з пасярод рэзэрвовых і адстаўных ахвіцэраў.

Вымена вязьняў паміж СССР. і Польшчаю.

28 сьнежня, у Маскве падпісаны пратакол умовы аб вымене палітычных вязьняў паміж СССР. і Польшчаю.

Згодна гэтае ўмовы, СССР. павінен выдаць Польшчы — 32 асобы, а Польшча — 9.

Гэтая вымена ёсьць апошнім актам яшчэ з забавязаньняў 1923 году.

Плата за маёвы пераварот.

Абвешчана распараджэньне Прэзыдэнта Рэспублікі з дня 17 сьнежня 1927 году ў справе дапамогаў цывільным асобам, каторыя пацярпелі ў часе дзейнасьці польскага войска 12—15 травеня (мая) 1926 году. Дапамога гэтая датычыць тых асабоў, каторыя страцілі 25% здольнасьці да працы ўвыніку скалечаньняў, а такжа сваяком тых асобаў, каторыя згінулі або памёрлі з прычынаў зьвязаных з маёвымі падзеямі.

Як бачым, урад Пілсудскага ня хоча быць у даўгу...

Каля выбараў.

23.XII.27. Віленскі Саюз жыдоўскіх дробных гандляроў пастанавіў прылучыцца да блёку нацыянальных меншасьцяў. У сувязі з гэтым Саюз праектуе склікаць у Вільню канфэрэнцыю ўсіх жыдоўскіх дробна-гандлярскіх арганізацыяў з ваяводзтваў: Віленскага, Наваградзкага, Беластоцкага і Палескага — для агульнага аб'яднаньня.

Абвадовыя Выбарныя Камісіі ў Віленскім ваяводзтве.

У Віленскім ваяводзтве ўстаноўлена 512 Абвадовых (раённых) Выбарных Камісіяў.

Камісіі гэныя распрадзяляюцца гэтак:

63 выбарная акруга: м. Вільня—58, Віленска-Троцкі пав.—95.

64 выбарная акруга: Сьвянцянскі павет—51, Браслаўскі—87, Пастаўскі—36, Дзісьненскі—70.

Лідзкая выбарная акруга: Ашмянскі павет—36, Вялейскі—48, Маладэчанскі—31.

НАВІНЫ.

— Судовая справа б. рэдактара „Сял. Нівы“. На серады 4-га г. студзеня Віленскім Акружным Судом вызначаны судовы разгляд справы б. рэдактара „Сял Нівы“ гр. Ст. Вольскага. Гр. Вольскі вінаваціцца ў абразе б. ваяводзкага ўрадоўца, цяпер камісара ўраду на м. Вільню п. Ішоры.

— Красачка аб праўдзе польскіх газэтаў. „Dziennik Wileński“ зьмясьціў вестку, быццам, былі на зьезьдзе спагадчыкі Паўлюкевіча і Друцка-Падбярэскага, успамінаючы іх з добрага боку. У імя праўды можам сьцьвердзіць, што аб Друцкім - Падбярэскім нічога (на'т і гэтага прозьвішча) зусім не спаміналася. Што датычыць Паўлюкевіча, дык гэтакі ўспамінаўся, якіх два разы—як угадовец і прадажнік і болей нічога.

— А вось і яшчэ „красачка“! Віленскае польскае „Słowo“ і „Dz. Wil.“ зьмясьцілі вестку быццам вядомы з благога боку эсэр Мамонька зьнеpraжыў чынам б. пасла Ярэміча.

Справа прадстаўляецца гэтак: Мамонька ў нятрэзвым стане хацеў пралесьці на салю паседжаньня зьезду. І як і трэба—быў недапушчаны. Тагды Мамонька, стоячы ў калідоры, раздаваў незнаёмым асобам свой безнадзейны „Покліч“. Ніякага спатканьня з п. Ярэмічам тагды ня было.

На другі дзень ізноў-жа з тым самым „Поклічам“ і ў тым самым нятрэзвым стане Мамонька зьявіўся ў Беларускі Інстытут Гаспадаркі і Культуры. Бачачы гэта, п. Ярэміч у далікатны спосаб папрасіў Мамоньку пакінуць Бел. Інстытут, які і зрабіў гэта. Так, што зьнявага п. Ярэміча Мамонькаю, калі была, дык хіба ківаньнем пальца ў боце і болей нічога.

— Прадстаўленьне Беларускага Народнага Тэатру. Дзеля таго, што на публічнае прадстаўленьне ня было дазволу ад ураду, Беларускі Народны Тэатр для сяброў зьезду даў г. зв. дамашняе прадстаўленьне. Адыграна была вечная весялуха п'еса „Паўлінка“ з заручынамі. А таксама артысты прапяялі на сцэне некалькі беларускіх песьняў і праскакалі „Лявоніху“.

Што дзеецца ў сьвеце?

Катастрафальны выбух.

У цэнтральных складах амэрыканскае фірмы „Standart Oil Company“, каторыя згуртаваліся ў м. Тіэн-Тэіне (Паўночная Кітайшчына) наступіў выбух, вынікам якога ўсе зборнікі нафты вылецелі ў паветра. Усё места акружана хмарамі чорнага дыму. Многа дамоў разбурана. Ёсьць чалавечыя ахвяры. Шкоды аблічаюць на 50 міліёнаў даляраў. У месце пануе паніка. Места гарыць.

Цікавая сутычка.

Каля Іогавэсбурга (Паўдзённая Афрыка) здарылася крывавая сутычка паміж паліцыяю і вуглякопамі нэграмі. Вынікам гэнае сутычкі 8 нэграў забіта і 23 цяжка ранена. З боку паліцыі—1 цяжка ранены.

Буры ў Эўропе.

Па ўсей Англіі пануюць буры са сьнегам. Рака Тэмза выйшла з берагоў.

Бура пануе і ўва Францыі, дзе правінцыя Флядрыя заліта вадою. Пагібла многа рыбацкіх чаўноў.

У Нэапалі (Італія) ў выніку буры здарылася наваднеьне, якое разбурыла бульвары і памешканьні.

У Гішпаніі бура зьнішчыла многа вёсак і лясоў. Загінула больш 80 чал.

Да ведама выбаршчыкаў.

У сувязі з наступаючымі выбарамі кожны селянін і работнік павінен умець разабрацца ўва ўсіх партыях і агітатарах. Дзеля таго, што перад выбарамі ўсе бяз вынятку партыі дэкляроўваюць толькі дабро для працоўных гушчаў, дык каб ведаць за каго пасьля аддаць голас, трэба чытаць беларускія газэты, якія сваей некалькігодняй працай даказалі, што сапраўды бароняць інтарэсы беларускіх сялян і работнікаў. Гэтай газэтай ёсьць перадусім

„СЯЛЯНСКАЯ НІВА“.

Кожны пастарайся выпісаць „Сялянскую Ніву“ хоць на 2—3 месяцы; падпіска на месяц каштуе толькі 1 зл., а за 3 месяцы—2 зл.

Пробны нумар высылаем дарма.
Адміністрацыя „Сял. Нівы“, Вільня, Вострабрамская 8-1.

Да ведама падпішчыкаў.

У сувязі з павялічэньнем фармату і коштаў на выдавецтва „Сялянскае Нівы“ Рэдакцыя просіць паваж. падпішчыкаў неадкладна ўрэгуляваць падпісную плату за 1927 год і прысылаць падпіску на 1928 год. Таму, хто не ўрэгулюе платы высылка газэты будзе спынена.

Друкарская памылка.

У № 96 (147) „Сял. Нівы“ з-за карэктарскага недагляду здарылася прыкрая памылка. У „Навінах“ надрукавана, што гр. К, Юхневіч прачытаў лекцыю: „Што трэба ведаць калекаму Беларусу“, а павінна быць: „Што трэба ведаць кожнаму Беларусу“.

Весткі з Краю.

Гое ды сёе аб усім патроху.

Выбралі і ў нас гміннную раду новую, якая і абдарыла нас ужо пастановаю. Прывядзём карову на кірмаш у Ялоўку, паставім у вагародзі за плот, давай злот. Сьвіню прывяжам каля плоту, давай поўзлота. Парасё вязём прадаваць, 25 грошай трэба даць.

А ўсё з нашых мужычкоў, хай няшлюць у раду дурачкоў. Ухваліла рада на 28 год бюджэт, для сьмеху на цэлы сьвет. Хто колькі ўпамінаўся, таму такі бюджэт і пісаўся. Бо паны, якія дралі бюджэтам нам скуру, зрабілі радным нашым буру, а як задрыжалі лапаткі, дык і бюджэт выйшаў гладкі.

Добра грошы валяць, калі 10 тысяч на школы ўхваляць. Цяпер вучыцялі галілеюшы купяць сабе за іх капэлюшы, а вучыцелькам будзе пудра і памада і ўсё каму чаго „нада“; партфэлі, да іх замычкі, будзе і на журналы „пломычкі“.

Дзяры з мужычкоў грошы (і трымай за пыскі), 300 злотых на „Дзіеннік Воўкавыскі“, толькі-ж ратунковых на канцэлярыю пастарунковых. 1200 злотых у год на дохтарскі жывот ды яшчэ гэта ня квіта, бо у дадатак 2 злоты — візыта. Нямала і на урад гмінны ухвалілі. Тут і пэнсія і дыеты і дадаткі на дзеці, кабеты.

На ўсё знайдуцца грошы, бо нашы радныя харошы. Навошта вас людцы ў раду паслалі? Пэўна-ж не на тое, каб вы бюджэт на 3 тысячы большы, як летась наклалі. Ці на тое, каб браць ад каровы па залатоўцы, што пастаіць на кірмашы ў Ялоўцы? Так то, браткі, у нашай гміне такія парадкі. Ёсьць у Падазеранях лясьнічы Бажок, вырас на лобе ў яго ўжо „ражок“, бо на людзей кідаецца і рагамі бадаецца. Падазеранскую бабу „напароў рагамі“ пад скабу.

А Боўтрыцкую „буру“ „вабадаў“ другім разам, Бажок, добра дуру. Няхай да Сьвіслачы не цягаецца і на судзе не братаецца. Бо як першы раз табе ён „прасьціў“, дык ужо з вяровачкі спусьціў. Яшчэ няраз „рагамі“ ты запрэжся, але ў канцы такі сарвешся. Гэта мае табе прэсьцярога: зломіш сабе ты рога. Так то браткі, пан заўсёды выйдзе гладкі, хоць рагамі яны нас бораць, але-ж няслухайце іх, што яны нам гавораць.

Як той з „Староніцтва Хлопскага“ падпанак, што залез да Мэндаля на ганак. Спамінаяце мусіць вы яго няраз. Гэта было першага сьнежня на кірмаш. Усіх паноў нашых ён хваліў, у далоні з радасьці ім біў. Казаў, што Пілсудскі чалавек наш людзкі і не парэчыў што ўрад вінаваты, што белім каміны і платы каля хаты. І казаў, што, каб не маёвы пераварот, дык ад паноў згінуў-бы народ. Казаў той панок Пілсудзкі зрабіць многа можа. Знаем паночкі вашым словам цану, дык і цалуйце ручку самы свайму пану. А з нашага павету — „давідзэня“, ня будзе вам тут „поводзэня“. Хоць абяцаеце нам зямлю, свабоду, новы парадкі, залатыя горы, ўсяроўна няпройдуць ад нас у Сойм маёры. Хоць і правы нашы вузкі, але пойдзем у свой блёк беларускі. Раскрыліся нам ужо вочы, хоць туманіў іх ты панок Палякевіч, нам і ў дзень і ў ночы, бо мы не палякі, а усе беларусы — і праваслаўны і каталікі. Так „panie majorze“ ашукаць нас ніхто нязможа!

Голка.

Будзьце беларусамі.

(м. Мураваная Ашмянка, Ашмянскага пав.).

Ніколі не пісаў я ў газэты, але цяпер надумаўся расказаць беларусам пра жыцьцё Мураванае Ашмянкі.

Ёсьць тутака, як лічаць у нас, багатыры-валочнікі, каторыя маюць па 14 дзесяцінаў зямлі і ёсьць батрачкі, у якіх толькі па 3 дзесяціны. Багатыроў такіх у нас 4, а батрачкоў 24. Праўда, усюды багатыя ня любяць бяднейшых, так сама і ў нас. Вельмі ня любяць і ненавідзяць бяднейшых 2 Язэпы. Адзін лічыць сябе вельмі разумным, хоць ня ўмее ні чытаць ні пісаць. Розуму набраўся каля шляхцюкоў, бо навучыўся лепятаць „пане муй“. Цяпер ён дык і гаварыць мала з кім хоча, бо сябе лічыць „пане муй“ шляхтаю!..

Другі Язэп, дык яшчэ разумнейшы, бо трохі ўмее падрапаць пяром на паперы. Аднак-жа бядуе ён, што мала розуму мае, бо ня ўмее лепятаць па польску хоць абмазгаваў аддаць сваю дачку замуж за ксяндзоўскага брата.

Вось гэты Язэп, каб выйсьці пад старасьць „культурным“ чалавекам запісаўся ў ксяндзаў нейкую „культуру“. За ім пашлі і другія багатыры, а за імі і батрачкі. Шкода гэтых апошніх, што ўпісаліся у панскую культуру. Лепей-бы было каб мы сваю мелі культуру, хоць батрацкую.

Дарагія браты, батрачкі, ня брыдзьцеся вы сваёю беднатою. Ня будзьце вы панскімі „культуршчыкамі“ а лепш заставайцесь тымі, якімі вас Бог сатварыў. Будзьце беларусамі.

Батрак.

Праца старога Нясьвіскага пав. Сойміку.

(Наваградчына).

Прыпадкова папаў мне ў рукі № 49 з сьнежня 1927 г. часопісі „Wspólna Sprawa“, каторая выдаецца ў Несьвіжы. На старонках 5—6—7 гэтай часопісі надрукавана справаздача выдзелу Нясьвіскага павятовага Сойміку за І паўгодзьдзе 1927 г. Спатыкаліся тут, паміж іншым і паважныя рэчы, як напрыклад: прэлімінована ў бюджэце на адбудову паўшэхных школаў 48.800 зл., на дапамогу беднай люднасьці 1500 зл., на падняцьце агародніцтва і пчальніцтва 880 зл., на культуру і штукі і публічнае здароўе 1923 зл.

За гэтыя паважныя рэчы я чуць не пахваліў нясьвіскага Сойміку, але, калі я паглядзеў далей, дык абачыў ня бывалыя ў нашым жыцьці рэчы. Там я напаткаў гэткія выдаткі: прэлімінавана на куплю мэблі да габінэту „przewodniczącego Wydziału“ 2000 зл. — дзьве тысячы злотых!? гэта-ж зьверх міністарская мэбэль,—карыстацца гэтакаю мэбляю зможа толькі кароль, альбо вялікі магнат. Гэта раз! Два — гэта „suma reprezentacyjna“ 2689 зл. 79 гр., з якое выдана ў І паўгодзьдзі 1927 г. 2060 зл. 70 гр.

Цікава, якія прадстаўніцтвы пан несьвіскі стараста прыймае, што патрэбна аж 2689 зл. 79 гр. Па моему мужыцкаму розуму, дык гэтыя выдаткі можа рабіць толькі заграпічнае консульства, якое мае дачыненьне з прадстаўнікамі рожных фірмаў.

Не магу абыйсьці моўчкі і каля субсыды для радакцыі „Wspólnej Sprawy“— 2400 зл. Газэта называе сябе безпартыйным органам, але ўсьцяж змагаецца з сваімі палітычнымі праціўнікамі, нават робіць закіды такім, як „доктар“ Паўлюкевіч. Закідае яму нашчэрасьць у палянафільстве: быццам, у часе выбараў у Клецкую валасную раду Паўлюкевіч заклікаў каб выбіралі — беларусаў...

Дык, які-ж там быў заклік, калі, як хваліцца „Wspólna Sprawa“, заместа быўшых у папярэдняй радзе 8 беларусаў і 2 палякоў цяпер пры закліку Паўлюкевіча выбрана 6 беларусаў і 4 палякі, і то, як падкрэсьлівае „Wspólna Sprawa“, гэтыя выбары уневажняны.

А што гэтая „безпартыйная“ „Wspólna Sprawa“ вычварая на не-палянафілаў, якія ўзапраўды абараняюць інтарэсы працоўных вёскі — на гэтых дык проста вылівае цэбры памыяў у сваіх „безпартыйных“ артыкулах. І за гэта самаўрад субсыдуе „Wsp. Spr.“ 2400 зл., якія яна поўнасьцю атрымала ў І паўгодзьдзі...

Ізноў мне ўспамінаюцца тэтыя 2000 зл. Сэрца мне баліць, калі ўздумаю, як народныя грошы трацяцца надарма. Вазьму яшчэ для параўнаньня з гэтае самае справаздачы, асыгноўку на куплю шафы для рольнага габінэту. Яму толькі 100 зл., а вышэй азначанаму „przewodniczącemu“ 2000 зл. на мэбэль для яго габінэту, дык няўжо-ж мэбэль габінэту „przewodniczącego“ ў 20 разоў даражэйшая гэтае шафы?

Спадзяюся, што новы павятовы самаўрад не дапусьціць да гэтакіх раскіданьняў народных грошаў.

В. Яцкевіч.

„Зар білі, як Заблоцкі на мыле“.

(М-ка Радашкавічы, Маладэчанскага п.)

У дзень 13.XII 1927 г. „Stowarzyszenie Koła Młodzieży Polskiej“ у Радашкавічах ладзіла спэкталь, на якім адыгралі „Posądzony“. Мяркавалі яны, мяркавалі—ў які дзень паставіць спэктакль, каб мець большы даход. І—намяркавалі!... Паставілі не ў нядзелю, а ў будні дзень. І добра выручылі... усяго 10 зл.!.. Але цікава, хто на ім быў? Нікога, акрамя некалькі вучыцеляк польскіх школаў. Яны спадзяваліся на нашае сялянства, але нашае сялянства цікавіцца толькі сваім беларускім спэктаклям, а на польскі і задарма ня пойдзе. На сваім родным беларускім спэктаклю, кожнае слова сьцямім, а на польскім: што не разьбярэш, а што не дачуеш, грошы толькі шкада, ды і час змарнуеш.

Сякі-Такі.

З Наваградка.

13 і 14-га сьнежаня ў нас адбылося чарговае паседжаньне павятовага Сойміку. Хоць на дварэ было вельмі сьцюдзёна, але-ж паседжаньні былі надта гарачыя. Справа ў тым, што новы Соймік па старым атрымаў надта благую спадчыну.

Вельмі цікавая была справаздача рэвізыйнай камісіі, якая складаецца з гр. Аляксюка, б. пасла Рагулі, Шэйна, Аскеркі і Проньскі. Камісія выявіла вялікія непарадкі ў павятовай бальніцы, ральнічай школе ў Кашалеве і ў соймікавай фэрме ў Дзятлаве. У Кашалеўскай школе сканстатавана недахват 7.500 зл. У выніку надта гарачай дыскусіі, Соймік пастанавіў: правясьці поўную рэарганізацыю ў бальніцы як пасярод лякарскага так і гаспадарча - адміністрацыйнага пэрсаналу, правясьці грунтоўную рэарганізацыю соймікавых фэрмаў, каб зрабіць іх прыкладнымі.

Другі дзень быў ня менш гарачы ад першага.

Павятовы Аддзел выступіў з прапановаю—даць дапамогу ад Сойміку „Хрысьціянскаму Людоваму Банку“ ў Навагрудку 50000 зл. і „Гаспадарчаму Зьвёнзку“, які мае 75 проц. сяброў асаднікаў—30000 зл. Сябра сойміку б. пасол Рагуля выступіў з востраю крытыкаю мінулай дзейнасьці гэтых установаў, якія, маючы ўсе магчымасьці добрага існаваньня, прышлі на край банкроцтва, дзякуючы няздольнаму, а можа яшчэ і горш, як няздольнаму, кіраўніцтву. На дамаганьне дырэктара Банку даць зараз жа 50000 зл. сябра Рагуля сказаў: „Паводле слоў пана дырэктара, справа Банку значна палепшылася, а значыць, калі так, дык Банк можа пакуль-што абыйсьціся і без дапамогі. Калі-ж гэтая дапамога нагвалт патрэбна, дык мусіць стан яго катастрафальны. Мусіць гэты Банк уміра. А калі ён уміра, калі яму не памаглі 50000 зл., якія даў стары Соймік, дык не памогуць і новыя 50000 зл.“.

Па дыскусіі была прынята прапанова сябры Рагулі аб устрыманьні ад дапамогі да часу, пакуль рэвізыйная камісія Сойміку высьвятліць фінансавы стан Банку. Трэба адзначыць, што проці гэтае прапановы галасаваў увесь Павятовы Аддзел (zarząd), а за яе Беларусы сябры Сойміку.

Што датычыць дапамогі „Гаспадарчаму Зьвёнзку“, дык Соймік ізноў не пашоў разам з Аддзелам і адмовіў у дапамозе, даручыўшы сваей рэвізыйнай камісіі зрабіць і там грунтоўную рэвізыю, а таксама адчыніць соймікавую гуртоўню продажы тытуну, на што і асыгнаваў 50000 зл.

Далей былі вырашаны справы падаткаў і розныя дробныя справы.

Кміта.

З жыцьця Нясьвіскага павету.

30.XI. 1927 г. у Нясьвіжы, пад „przewodnictwem“ п. старасты, адбыўся зьезд войтаў, сэкрэтароў і камандантаў пастарункаў дзярж. паліцыі. На гэтым зьезьдзе нашыя „апякуны“, паводле нясьвіскае газэты „Wspólna sprawa“ з дня 3.XII 1927 г., пастанавілі: рашуча бароцца з беларускім і жыдоўскім нацыянальным рухам, выбрукаваць у наступным летнім сэзоне абсалютна ўсе вясковыя вуліцы, пры гэтым 75 проц коштаў бруку кладзецца на вёску, а 25 проц. бярэ на сябе Соймік. Высадзіць усе дарогі павету фруктовымі дрэўцамі, павялічыць кантроль над студнямі і... што самае цікавае для зімовае пары, дык гэта датычыць кожнага гаспадара, асабліва на вёсках, у 2-х месячны тэрмін зрабіць „ustęp“. Словам, цераз год, Нясьвіскага павету не пазнаеце: ад беларускага і жыдоўскага руху не застанецца і ўспаміну, вясковыя вуліцы будуць брукаваныя, дарогі высаджаныя фруктовымі дрэўцамі, студні—з мядоваю вадою і нават для вядомае патрэбы будуць... „ustępy“. Як бачым, будзе вельмі добра, амаль-што як у раю!... Аднак вельмі сумліўна, каб уся гэта пісаніна, нашых нясьвіскіх „апякуноў“ споўнілася. Перадусім ні жыдоўскага, а тым болей белар. руху—ня то што праз год, а на'т ніколі задушыць ужо не ўдасца. Наадварот, чым больш будзе ўціску, тым больш ён будзе пашырацца і ўкараняцца. Цяпер далей. Выбрукаваць у адзін год усе вясковыя вуліцы павету і абсадзіць дрэўцамі ўсе дарогі—гэта заданьне не так лёгкае. Наш селянін і гэтак завалены рожнымі падаткамі ды павіннасьцямі і калі на яго плечы ўзваліць за адзін год яшчэ кошты бруку ды пасадкі дрэў, дык гэта зусім яго зруйнуе. Ня ведаю, як гэта рабіць пры 25 градусных марозах гэтыя „ustępy“?

Што будзе гадаць ня трэба, а покуль-што, гэтыя пастановы даюць права паліцыі рабіць рожныя прычэпкі і пісаць пратаколы ды накладаць кары. З наступленьнем вясны, сяляне Нясьвіскага павету, на будуць мець супакою ні днём, ні ноччу ад паноў „апякуноў“.

Мужычок.

Аб школе.

(Лужацкая вол., Дзісеншчына).

Кожны бацька-Беларус ведае, якое вучэньне ў польскіх школах. Ня мала падае ён скаргаў і абжаленьняў да ўлады! На шпальтах родных газэтаў чытаем мы сотні карэспандэнцыяў аб палянізаваньні, аб калечаньні нашых дзетак, аб зьдзеках над імі.

А вось яшчэ карэспандэнцыя.

У вёсцы Лугах, амаль ад самых нарадзін Польшчы, існавала польская школа. У гэтую школу, як з нашае вёскі так і з акалічных, зьбіралася каля 30 дзяцей, ну... і вучыліся. Сёлета-ж з гэтаю школаю зрбілася проста дзіва—паднялася ў паветра і... мах! пераляцела раку і затрымалася ў калёніях новасельцаў, дзе ёсьць ня болей 5 вучняў. Чаму-ж гэта так? А проста таму, што згодна слоў аднэй польскай асобы: ня хочам каб існавала польская школа ў вёсцы беларускіх выўратоўцаў, няхай іх дзеці лазяць цераз раку і плаваюць, як краты па вадзе, усяроўна з іх карысьці ня будзе“.

Вось і ўсё! Вось і рабі тут што хочаш. Не пашлёш дзяцей—штраф, арышт. А ня хочаш—дык гаспадар нічога не рабі, а толькі перапраўляй сваіх дзяцей цераз гэную раку, каб не паплылі ў мора (адно дзіця, дык ужо паплыло, утапілася).

Сяляне падавалі абжаленьне інспэктару. Войт рабіў сход, дзе казаў, што школа ізноў пераправіцца ў Лугі, але мусіць нічога ня будзе, бо ўжо казана: „памятайце, хамы, за вашую жалабу будзеце сядзець на Лукішках, як камуністыя“.

Дарагія браты, Беларусы! Чаму-ж мы не зьвяртаем увагі на старонкі родных газэтаў, дзе клічуць дамагацца сваей школы і паказваюць, якім спосабам яе дамагацца. Чаму-ж мы гэтага ня робім? Чаму-ж мы і на далей пасылаем сваіх дзетак у чужыя школы?

Дарагія браты! Крычыце ўсюды: „Давайце нам нашу родную беларускую школу!“

Янка Закінуты.

Трэба перамены парадкаў.

(Ланская гм., Нясьвіскага пав.).

Гмінная рада, выбраная 19 чэрвеня, за ўвесь час свайго існаваньня нічога добрага для сялянаў не зрабіла. Як адбывалі ўсе павіннасьці ад каня пры саманазначанай радзе ад 1922 па 1927 г., так было і пры гэтай радзе.

Вельмі цяжка нашым сялянам вазіць дровы ў гміну і ў школы, якія ёсьць у кожнай вёсцы. Прыходзіцца ехаць па гэтыя дровы за 40 і больш кілёмэтраў... А што ў гэтых школах? Нашыя дзеткі нават ня ўмеюць чытаць у незразумелай для іх польскай мове. А рада нават ня рашілася падумаць, каб у нашых вёсках былі свае—беларускія школы.

Не зьмяніўся парадак і ў папраўцы дарог.

Старая гмінная рада на паседжаньні 20 лютага 1927 г., разгледзіўшы пытаньне аб папраўцы дарог, пастанавіла ад кожных 10 гэктараў зямлі—даваць або 4 работнікаў, або 2 падводы, дзе як прыдзецца. Гмінная рада, пэўна, лічыла, што гэтая пастанова якнайлепей урэгулюе пытаньне папраўкі дарог, бяз крыўды і шкоды ўсім грамадзянам. Акалася-ж не так. На абшары пана Жалнеркевіча, які мае 260 гэктараў зямлі пралягала вельмі балоцістая дарога. Сяляне в. Вялікай Бухаўшчыны, якім прышлося правіць гэтую дарогу пад прымусам паліцыі і солтыса, аддалі блізу 200 рабочых дзён за свае 440 гэктараў зямлі. Праўда, пану Жалнеркевічу таксама быў наказ даць 60 рабочых або 180 злотых, але-ж гэта была толькі папера. У пана Ж. бралі пясок, вядома, за плату, якую і залічылі яму ў дарожную павіннасьць. Як ня круці, а пан астанецца панам.

Ад новае свае рады, выбранае 4-га лістападу 1927 г., дамагаемся скасаваць несправядлівыя парадкі. Дарожную павіннасьць адбываць ад гэктару, дык тагды ніякае крыўды ня будзе сялянам. Гэта нават казаў старшыня камітэту на выбарах 4-га лістападу.

Зорка.

Страшныя здарэньні.

(з Браслаўскага павету).

Вякавая нядоля і няволя, якія пануюць над Беларускім народам у сваім рэзультаце зрабілі яму найвялікшую крыўду — стварылі многа асобаў з непажаданым складам псыхікі, у выніку чаго, у Браслаўскім павеце здарыліся такія страшныя выпадкі, аб якіх жудасна і напісаць... Цяжка, сумна ўспамінаць аб гэтым, сьлёзы нявольна плывуць з вачэй, сорамна за другіх, але... няхай ведаюць усе Беларусы аб гэтакіх здарэньнях...

Пад канец лістападу м. г. хлапцы вёскі Кяхты, Відзаўскай воласьці, гавеючы на калядні пост — Адвэнт, наладзілі вечарыну. На вечарыну, як бывае, сходзяцца хлапцы і з суседніх вёсак, так і ў Кяхты прышлі хлапцы з Мурмішак.

Трэба ведаць, што ні ў Кяхтах, ні ў суседніх вёсках газэтаў ніхто ня чытае. Культура ўсюды аднолькавая: хлапцы і мужчыны цэлымі начамі п'янствуюць і гуляюць у карты... Можна лёгка дагадацца, што з паміж такіх людзей добрага нічога ня выйдзе. Так і сталася. Вечарына закончылася тым, што Мурміскія хлапцы да сьмерці закалолі нажамі хлапца з Кяхтаў. Здаецца, што гэтакія выпадкі напамінаюць дзікароў Аўстраліі.

А вось яшчэ больш дзівосны выпадак, які здарыўся ў в. Аксютаўцы, Вансоўскай воласьці. Жыў бацька з сынам. Бацька быў жанаты другі раз. Мачыха зьненавідзела пасынка і ўсякімі спосабамі старалася выгнаць яго з дому. У канчатку пасынак пачаў зьбірацца на выезд у-ва Францыю, вымагаючы ад бацькі грошай на дарогу і ботаў. Бацька-ж быў вельмі злосны па натуры, а тут сын яшчэ больш раззлаваў яго. Аднае ночы, у пачатку сьнежаня, калі сын спаў, бацька ударыў калом па галаве свайго сына, а потым яшчэ прабіў жывот нажом... Сын ані ёкнуў, як ляжаў так і астаўся ляжаць на векі вечныя. Пасьля гэтага бацька з мачыхаю, схаваўшы нябожчыка ў гумне, у саломе, гаварылі суседзям, што сын ад іх уцёк. Але людзі дагадаліся і ўся справа выкрылася — заміж сына, паехаў бацька, але... на Лукішкі...

Бярэ жудасьць чалавека, калі пачуеш аб гэтакіх дзікіх спосабах забойства. А ў нас хлапцы і не маюць іншых гутарак, як аб бойках і вечарках.

Сорам, сорам усім! Усім тым, хто рознымі перашкодамі не дае працаваць Беларускім культурным установам, якія толькі і могуць паправіць зло і крыўды накінутые нам мінулымі вякамі.

Зьдар Зарак.

Наш пастыр.

(м. Гарадзей, Нясьвіскага павету).

У 1926 годзе Гарадзейскі поп са сваіх прыхаджанаў сабраў каля 2000 злотых на куплю званоў, як ён тады зьясьняў адзін звон меў быць 30 пудоў вагі, а 3 - па 5 пудоў. Прыхаджаны былі вельмі задаволены гэтаю папоўскаю абяцанкаю, але як прышлося да справы, дык поп прывёз толькі 2 званы па 5 пудоў. Няўжо яны каштуюць каля 2000 злотых?

Цяпер гэты поп задумаў перакрываць царкву і маляваць яе хварбаю і загадаў прыхаджанам сабраць ад кожнага „участка“ зямлі па 5 рублёў грошай, а хто ня мае зямлі, дык па 2 злотых з хаты.

Мусіць хоча зарабіць папок наш, ня йначай.

Сініца.

НАШАЯ ПОШТА.

Ашмянскаму Батраку: Карэспандэнцыю атрымалі, памагчымасьці зьмесьцім.

Данкевічу П.: Газэту пасылаем Вам на вастрог у Вялейцы.

Крэмзу С., Шыкоўцу Б., Дужынскаму Н., Варгану С., Болбату С., Беняўскаму Ів., Грому К., Курыловічу Ул., Коту Н., П, Олешкевічу, Хільку Ю., Шэлегу, Ламаносу А., Печку І., К. Цемяну, Жэбелеву П., Пятроўскаму М., Сеняву К., Кендышу П., Янкоўскаму Ул., Крупіву Ул., Курачэнку А.: газэту пасылаем.

Дасталі ад:

Дзівака С. — 7 зл. Менцюха Ф. — 6 зл., Варгана С. — 2 зл. Кісьляка Уладз. — 1 зл.

Сяляне! Чытайце і пашырайце „Сялянскую Ніву“.

З жыцьця Бел. Студэнскага Саюзу.

Урад Беларускага Студэнскага Саюзу гэтым просіць усіх тых, якія былі пакрыўджанымі ў зьвязку:

1) з няпрыйманьнем Беларусаў на вышэйшыя школы ў Польшчы (ўсе тыя, якія, скончыўшы Беларускія Гімназіі, не маглі паступіць у польскія Унівэрсытэты з прычыны адсутвасьці ўрадавае матуры, а так-жа вольныя слухачы польскіх Унівэрсытэтаў);

2) з трудвасьцямі павароту Беларусаў скончыўшых заграніцаю вышэйшыя студыі на Бацькаўшчыну і

3) з цяжкімі вымаганьнямі пры нострыфікацыі набытых заграніцаю дыплёмаў,—неадкладна зарэгістравацца ў Беларускім Студэнскім Саюзе (Вільня, вул. Сьв. Ганны № 2) дзеля вельмі важнае справы. Зьяўляючыся туды асабіста (ў аўторкі і суботы ад 6 да 8 гадз.), ці прысылаючы свой адрэс, па якім вышлецца, дзеля запаўненьня, спэцыяльную анкету.

Старшыня (—) *Т. Куніцкі.*
Сэкрэтар (—) *С. Станкевіч.*

Вільня, 20.XII. 1927 г.

Ад Рэдакцыйнай Калегіі „Студэнскае Думкі“.

Рэдакцыйная Калегія „Студэнскае Думкі“ — месячніка-органу Беларускага Студэнскага Саюзу ў Вільні—маючы на мэце распачаць з месяца студня 1928 г. пэр'ёдычнае выдаваньне „Студэнскае Думкі“—гэтым зьвяртаецца да паважаных Сяброўак і Сяброў Бел. Студ. Саюзу ў Вільні, краёвага і замежнага беларускага студэнства, а так-жа і іншых грамадзян Беларусаў—з гарачай просьбай аб ласкавае безінтэрэсоўнае прысыланьне да друку розных матэрыялаў, адпавядаючых характару студэнскай часопісі, а такжа ведамасьцяў з жыцьця беларускага студэнства ў Краі і заграніцай—на адрэс: Związek Akademików Białorusinów, Wilno, ul. Św. Anny Nr. 2.

Я. Шутовіч,
за Рэдакц. Калегію.

Вільня, 21.XII.27.

Куток сатыры і сьмеху.

Памылка.

— Цыцыля, чаму-ж гэта ходзіш босая?

— А ведаеш, Барбарачка, вось з якой прычыны: сын купіў бутэльку алею і паставіў у кутку. Я думала, што дзёгаць, дык вымазала ім свае чаравікі і паставіла ў печ прасушыць. На заўтра раніцай сын, дастаўшы з печы чаравікі і, думаючы, што гэта ўчарашнія бліны, зьеў іх. Так вось і хаджу босая пакуль новыя пашые.

—o—

(*Калядніх жарты Улад-Ініцкага*).

Куцьця бяз ступы.

— Ці будзеш таўчы куцьцю? Пазычыў-бы ступы—пытаецца Язэп у Макара, які перад Калядамі пабываў у паліцыі на „баданьні“.

— Братка, ня трэба. Паліцыя бяз ступы натаўкла. Толькі-б выдыхаць.

Няма тараноў.

— Ну і Каляды! Нідзе тараноў няма—жаліцца Сымон суседу.

— Але! А бывала, дык усе крамы завалены таранамі, толькі-б грошы — разважае далей сусед.

Пачуўшы гэнае гаспадар хаты кажа:

— Не бядуйце. Вось як да Каляд збудзем драговыя, самаўрадовыя, паньствовыя, грунтовыя, страховыя, ды заплацім кару дзіцячую, кару сабачую, — дык мы самі зробімся таранамі.

Дасканальная акуратнасьць.

Захацеў загадчык кнігарні паехаць на сьвята на вёску да свайго прыяцеля і даў яму тэлеграму такога зьместу:

„Як пазволіць кнігарня прыеду на сьвята. Мяркую на пагоду, думаю з жонкаю. Дзяцей выправіў да цесьця. Прывязу трохі кашуляў і другіх рэчаў. Прышлі падводу на станцыю. Буду сядзець у салі, ці пры буфэце. Хлебанём апорты нашай. Твой N.“

У вёску-ж да прыяцеля прышла такая тэлеграма:

„Як пазволіць кішкарня пры яду на сьвята. Мяркуй на ахвоту, падумай з жонкаю, дзяцей выпраў у лес. Прывязу трох красуляў і другіх рэчаў. Прышлі па воду Настасьсю. Буду сядзець у сале ці трыбуху. Хлеба ня ем, а порткі нашу. Твой N.“

Рэдактар і выдавец А. Герасімчук. Беларуская Друкарня ім. Фр. Скарыны—Вільня, Людвісарская 1.